

Jaarverslag LARAV 2025

Samenstelling en overleg

De Landelijke Advies Commissie Rechtsbijstand Asiel en Vreemdelingenbewaring (LARAV) bestond begin 2025 uit de volgende leden:

Voorzitter

Mw. mr. M.M. Vollebregt-Kuipers Rechter bij de rechtbank Midden Nederland

Leden

Dhr. mr. T.G. Noordhof	Manager expertise VluchtelingenWerk Nederland
Dhr. mr. C.F. Wassenaar	Advocaat te Rotterdam
Dhr. mr. D.W. Beemers	Advocaat te Nijmegen
Mw. mr. Dr. K.E. Geertsema	Docent migratierecht aan de Radboud Universiteit te Nijmegen en rechter-plaatsvervanger rechtbank Overijssel
Dhr. mr. B.W.M. Toemen	Advocaat te Den Bosch
Mw. mr. V.M. Olijana	Advocaat te Amsterdam

Secretarissen:

Dhr. mr. E. Sluiter	Juridisch coördinator bij de Raad voor Rechtsbijstand
Mw. J. Franssen MSC	Beleidsmedewerker bij de Raad voor Rechtsbijstand

Wijzigingen

In 2025 eindigde het lidmaatschap van:

Dhr. mr. D.W. Beemers (gestopt in mei)
Dhr. mr. T.G. Noordhof (gestopt in oktober)
Mw. mr. M.M. Vollebregt-Kuipers (gestopt in oktober)

Na het vertrek van mevrouw Vollebregt-Kuipers trad de heer Wassenaar tijdelijk op als waarnemend voorzitter

In 2025 traden als nieuwe leden aan:

Mw. mr. L.I. Siers	Advocaat te Nijmegen (vanaf juni)
Mw. B. Safradin LL.M	Manager expertise en coördinator asielprocedure bij VluchtelingenWerk Nederland (vanaf december)
Dhr. W.K. Hutten LL.M	Jurist bij de Raad van State (vanaf december)

Vergaderingen

In 2025 heeft de LARAV twee reguliere vergaderingen gehouden (op 28 mei en 7 oktober). Tussentijds heeft regelmatig afstemming plaatsgevonden over actuele onderwerpen. Tweemaal vond overleg plaats tussen leden van de LARAV en het bestuur van de Raad voor Rechtsbijstand (op 12 februari en 18 september).

Adviezen

De LARAV heeft in 2025 de volgende adviezen uitgebracht, op verzoek van de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) of op eigen initiatief:

- Invulling juridische counseling
- Wetsvoorstellen tweestatusstelsel en asielnoodmaatregelenwet
- Verlaging maximum toevoegingseenheden

- Specialisatievereiste ATZ bij 8 EVRM aanvragen gezins- en familieleden van statushouders
- Stopzetten ondersteuning VWN in nareisdossiers
- ATZ bij nareis en ATZ bij 8 EVRM aanvragen gezins- en familieleden van statushouders

Invulling juridische counseling

Achtergrond en adviesvraag

Met ingang van 12 juni 2026 is het Asiel- en migratiepact van toepassing. Het bestuur van de RvR heeft de LARAV op 11 februari 2025 gevraagd advies uit te brengen over de invulling van juridische counseling in de toekomstige asielprocedure zoals voorgesteld in de uitvoerings- en implementatiewet Asiel- en Migratiepact 2026.

De vraag spitst zich toe op een minimale invulling van de verplichtingen uit het Asiel- en Migratiepact, aan de hand van twee mogelijke scenario's: de asieladvocaat levert rechtsbijstand vanaf het moment van correcties en aanvullingen op het persoonlijk onderhoud (gehoor), en de asieladvocaat levert alleen rechtsbijstand in de beroepsfase.

Advies

De LARAV heeft op 13 februari 2025 advies uitgebracht. De LARAV adviseert op grond van de verplichtingen die volgen uit het Asiel- en Migratiepact, in samenhang met lessen uit het verleden, om zowel tijdens de bestuurlijke als beroepsfase de (verplichte) rechtsbijstand door de huidige asieladvocatuur te laten verrichten. Dit advies vloeit voort uit de volgende deeladviezen:

- Uitgaande van efficiëntie en kwaliteit van rechtsbescherming, en op grond van EU recht, adviseert de LARAV de asieladvocatuur aan te wijzen als juridische counselors en rechtsbijstandverleners tijdens de bestuurlijke en beroepsfase.
- Als ervoor gekozen wordt advocaat pas toe te voegen in fase van de correcties en aanvullingen heeft dat als consequentie dat de asielzoeker minder goed wordt voorbereid, de advocaat veel tijd moet besteden aan de nabespreking van het gehoor en het opbouwen van een vertrouwensband en de besluitvorming mogelijk vertraagt vanwege late verduidelijking van elementen uit het relaas. Het aantal punten zal moeten worden aangepast aan de toegenomen werkzaamheden. Daarnaast moet een andere aanbieder dan de advocatuur voorzien in de juridische counseling vanaf het moment van registratie van het asielverzoek tot aan de correcties en aanvullingen.
- Als ervoor gekozen wordt advocaat pas toe te voegen in fase van beroep gelden dezelfde bezwaren als bij het scenario dat de advocaat pas vanaf de correcties en aanvullingen is betrokken. Het risico van een onzorgvuldige bestuurlijke fase is in dit scenario nog groter en zal gevolgen hebben voor het aantal beroepszaken.
- Het invoeren van juridische counseling door een andere aanbieder dan de advocatuur zal in beide gevallen dwingen tot het oprichten van een instelling zoals voorheen de Stichtingen Rechtsbijstand Asiel, wat hoge kosten met zich zal brengen zowel incidenteel als structureel.

Vervolg

Op verzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft de RvR een reactie gegeven op een notitie van het Ministerie van Asiel en Migratie over de invulling van rechtshulp onder het Migratiepact. Het LARAV-advies is door de RvR gebruikt bij het opstellen van deze reactie en met deze reactie als bijlage toegezonden aan JenV.

Wetsvoorstellen tweestatusstelsel en asielnoodmaatregelenwet

Achtergrond en adviesvraag

De LARAV is op 12 februari 2025 door het bestuur van de RvR gevraagd advies te geven de gevolgen voor de rechtsbijstand van de wetsvoorstellen Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel waaronder in elk geval over de volgende drie hervormingen:

1. Invoering van een tweestatusstelsel.
2. Beperking nareismogelijkheden.
3. Afschaffen voornemenprocedure.

De LARAV is gevraagd om in haar advies met name in te gaan op de impact op het aantal af te geven toevoegingen en een inschatting te geven van het aantal uren (en daarmee punten) per toevoeging in het forfait aan de hand van de opgestelde best practices leidraad. De LARAV achtte zich vrij om naast de in het adviesverzoek genoemde aspecten ook over andere onderdelen van de wetsvoorstellen te adviseren en 'ten overvloede' opmerkingen te maken over de gevolgen voor de rechtsbescherming van asielzoekers en statushouders.

Advies

De LARAV heeft op 21 februari 2025 advies uitgebracht. Ter toelichting op de Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel merkt de LARAV volgende op. Het doel van de wetsvoorstellen is voor de Minister van Asiel & Migratie om de asielketen per direct en duurzaam te ontlasten en de instroom van asielzoekers in Nederland te verminderen. Het wetsvoorstel bevat daartoe acht maatregelen. De LARAV richt zich in haar advies op de invoering van een tweestatusstelsel, beperking nareismogelijkheden en het afschaffen van de voornemenprocedure.

De LARAV constateert dat er al veel adviezen zijn uitgebracht richting de minister voor Asiel en Migratie, waarbij zij met name verwijst naar de adviezen van de Raad van State, de Raad voor de Rechtspraak en de NOvA. De LARAV wil daar in haar advies nadrukkelijk naar verwijzen en op voortbouwen, met name wat betreft de werkzaamheden van de advocaat en de rechtspositie van de asielzoeker en de asielstatushouder. In al deze adviezen wordt benadrukt dat er geen brede uitvoeringstoetsen hebben plaatsgevonden. De LARAV wijst op de toezegging van de voormalig Minister President om altijd een uitvoeringstoets te verrichten bij nieuwe wetgeving. De LARAV adviseert het bestuur dit aspect naar de Staatssecretaris van Rechtsbescherming toe te benadrukken.

Verder is sprake van enige overlap met het advies dat de LARAV uitbracht over de invulling van juridische counseling. Dit geldt met name voor het afschaffen van de voornemenprocedure en de rol en werkzaamheden van de advocaat.

De LARAV komt tot de volgende adviezen:

- Het formuleren van overgangsrecht is noodzakelijk om een stijging van het aantal af te geven toevoegingen te voorkomen. Het ontbreken van overgangsrecht leidt tot een toename van het aantal af te geven toevoegingen, vanwege juridische onduidelijkheid over welk toetsingskader van toepassing is.
- Voer eerst maatregelen op grond van het EU Asiel- en Migratiepact (Pact) in en bezie hoe de uitvoerbaarheid daarvan is, alvorens andere veranderingen te bewerkstelligen. Het EU Pact heeft rechtstreekse werking en leidt op zich al tot een majeure verandering voor de Migratieketen. Ketpartners als de IND en de rechtspraak

verzochten reeds om één verandermoment. Ook voor de asieladvocatuur en de RvR is één verandermoment wenselijk al dan niet noodzakelijk.

- Voer een uitvoerbaarheidstoets uit.
- De afschaffing van de voornemenprocedure in de asielprocedure wordt ontraden. Dit leidt tot een afbreuk van de rechtsbescherming en een toename van beroepsprocedures, met als gevolg een toename van het aantal toevoegingen in beroep en een ophoging van de punten van die toevoegingen.
- De invoering van het tweestatusstelsel wordt ontraden vanwege de toename in werklast voor de IND, de advocatuur en de rechtspraak. Het aantal toevoegingen neemt niet alleen toe voor wat betreft toevoegingen asiel, maar ook voor de toevoegingen regulier vanwege de beperkingen op de nareismogelijkheden voor subsidiair beschermden.
- Het doenvermogen van de asielzoeker en asielstatushouder is onvoldoende betrokken in de wetsvoorstellen. Het doenvermogen van met name asielzoekers die buiten hun schuld om niet op een gehoor verschijnen, asielzoekers die een volgend asielverzoek indienen en asielstatushouders die driejaarlijks hun vergunning moeten verlengen beperkt de toegang tot het recht voor deze groepen.
- De samenhang met het wetsvoorstel verbetermaatregelen toeslagen is onvoldoende onderzocht. Het huidige wetsvoorstel raakt rechtsbelangen op andere terreinen met mogelijk een toename van gerechtelijke procedures in aanpalende rechtsgebieden, zoals het sociale zekerheidsrecht. Alle maatregelen in samenhang bezien leveren een forse toename op van het beroep op rechtsbijstand, wat naar verwachting zal leiden tot een flinke toename aan kosten.

Vervolg

De RvR heeft op verzoek van JenV een impact-analyse opgesteld ten aanzien van de Wet invoering tweestatusstelsel en de Asielnoodmaatregelenwet. Het LARAV-advies is gebruikt voor het opstellen van deze impactanalyse en als bijlage bij de impactanalyse toegezonden aan JenV.

Verlaging maximum toevoegingseenheden: impact op de 200-eenheden regeling bij asiel

Achtergrond

De RvR heeft het maximum aan toevoegingseenheden per 1 januari 2026 verlaagd naar 225 toevoegeenheden en zal het maximum per 1 januari 2027 verder verlagen naar 200 eenheden. Voor asieladvocaten geldt hiernaast de regel dat wanneer zij voor 1 november 200 toevoegeenheden hebben voor de rest van dat jaar van het AC rooster verwijderd worden (artikel 6.31 inschrijvingsvoorwaarden). Dit om te voorkomen dat een advocaat toevoegingen ontvangt van Legal Aid waardoor deze onvoldoende ruimte houdt voor vervolgpcedures of boven het maximum aantal toevoegingseenheden uit komt. Als het maximum lager wordt, wordt ook de grens van 200 eenheden lager.

De LARAV is door de RvR gevraagd te adviseren over de impact van het verlagen van het maximum op de 200-eenheden regeling bij asiel. Hierbij was specifiek de vraag in hoeverre het mogelijk en wenselijk is de buffer van 50 eenheden (tussen het maximum toevoegeenheden en de grens verwijderen van AC-rooster) te verlagen naar bijvoorbeeld 25 eenheden.

Advies

De LARAV heeft het adviesverzoek besproken tijdens haar vergadering op 28 mei 2025. Daarbij constateerde de LARAV dat zij over deze aanpassing wil adviseren, maar breder

dan over enkel de voorgelegde adviesvraag over de buffer tussen waarschuwing en bereiken van het maximum. De LARAV is van mening dat dit niet los kan worden gezien van de gehele maatregel.

Hierna heeft op verzoek van het bestuur van de RvR eerst een overleg plaatsgevonden tussen het bestuur van de RvR en de LARAV. In dat overleg zijn de volgende punten besproken:

- Het maximumbeleid van de RvR als kwaliteitsinstrument in relatie tot het rechtsgebied asiel.
- Communicatie: Hierbij heeft de LARAV aandacht gevraagd voor het eerder informeren van advocaten die het maximum aantal toevoegeenheden naderen.
- Zorgen over het behoud van voldoende aanbod asieladvocaten: Hierbij heeft de de LARAV aandacht gevraagd voor de beperkte mogelijkheden voor de inzet van advocaat-stagiaires binnen het rechtsgebied asiel.
- De wijzigingen in het asielrecht als gevolg van het Migratiepact die zorgen voor veel onzekerheden.

Na het gesprek met het bestuur heeft de LARAV het oorspronkelijk adviesverzoek opnieuw besproken tijdens de vergadering van de LARAV op 7 oktober. De LARAV komt tot de conclusie dat zij op dat moment geen zorgvuldig advies kan geven vanwege de vele veranderingen die er aan komen op het gebied van asiel en de onzekerheid die daarmee samenhangt.

Vervolg

De RvR heeft de conclusie van de LARAV besproken met de NOVA met als uitkomst dat de grens voor verwijderen van het AC-rooster vooralsnog niet wordt aangepast. Dit betekent dat in de inschrijvingsvoorwaarden advocatuur per 2026 een maximumaantal toevoegeenheden geldt van 225, waarbij asieladvocaten wanneer zij voor 1 november de grens van 200 toevoegeenheden hebben bereikt van het AC-rooster worden verwijderd.

De RvR heeft de suggestie van de LARAV, om advocaten die het maximum naderen eerder te informeren, overgenomen. Vanaf 2026 ontvangen asieladvocaten van de RvR een extra kennisgeving wanneer zij een aantal van 125 toevoegeenheden hebben bereikt.

Tot slot onderzoekt de RvR de mogelijkheden om de inzet van advocaat-stagiaires binnen het rechtsgebied asiel gemakkelijker te maken.

Specialisatievereiste ATZ bij 8 EVRM aanvragen gezins- en familieleden van statushouders

Achtergrond

Vanaf oktober 2025 stuurt Vluchtelingenwerk Nederland statushouders door naar de RvR om gematcht te worden aan een advocaat bij zaken die zien op gezinshereniging op grond van artikel 8 EVRM waarbij de begeleiding en ondersteuning van VWN niet toereikend is vanwege de complexiteit.

De RvR heeft de LARAV op 11 september 2025 gevraagd of het wenselijk is dat advocaten, die beschikken over een asielspecialisatie, deze specifieke zaken gaan behandelen, en of het wenselijk is dat asieladvocaten eveneens moeten zijn ingeschreven voor de specialisatie vreemdelingenrecht regulier.

Advies

Op 3 oktober 2025 heeft de LARAV advies uitgebracht. De LARAV is van mening dat advocaten die enkel zijn ingeschreven voor het behandelen van asielaanvragen geen gezinsherenigingszaken op grond van artikel 8 EVRM zouden moeten mogen behandelen, behalve als deze advocaten ook een inschrijving hebben om reguliere vreemdelingenzaken te mogen behandelen. Een aanvullende cursus is daarvoor ook niet voldoende vanwege de nauwe verwevenheid met het migratierecht op het gebied van gezinshereniging.

Het advies van de LARAV luidt in het kort als volgt;

- Het is niet noodzakelijk dat deze zaken door asieladvocaten worden behandeld.
- Het is wel wenselijk dat advocaten die deze zaken behandelen ingeschreven zijn voor vreemdelingenrecht regulier.

Vervolg

De RvR heeft het advies overgenomen; alleen advocaten met de specialisatie vreemdelingenrecht kunnen een toevoeging voor gezinshereniging aanvragen.

Stopzetten ondersteuning VWN in nareisdossiers

Achtergrond

De RvR heeft van JenV de opdracht gekregen om een uitvoeringstoets uit te voeren over de impact van het stopzetten van de nareiswerkzaamheden door VluchtelingenWerk Nederland (VWN). De IND zal een deel van de werkzaamheden overnemen. De precieze invulling daarvan is bij de RvR op dat moment (nog) niet bekend.

De LARAV is op 30 september 2025 door het bestuur van de RvR gevraagd te adviseren over de mogelijke impact van deze grote wijziging. De LARAV is gevraagd bij het opstellen van het advies uit te gaan van de situatie waarbij de IND enkel voorlichting zal geven en geen individuele begeleiding biedt.

Het bestuur van de RvR heeft verzocht te adviseren over de impact van de voorgenomen wijziging op de volgende vier onderdelen:

1. Inhoudelijke werkzaamheden voor de asieladvocaten
2. Het aantal toevoegingen
3. Beschikbaarheid van asieladvocaten
4. Rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor de asielzoeker, nu de IND in plaats van VluchtelingenWerk de voorlichting geeft.

LARAV-advies

Op 21 oktober 2025 heeft de LARAV advies uitgebracht over de impact op vier onderdelen:

1. Inhoudelijke werkzaamheden voor de asieladvocaten

Nu de IND alleen de voorlichting zal geven, en geen individuele begeleiding, zullen die werkzaamheden bij de asieladvocaat terecht komen. De LARAV heeft gekeken naar de checklist van VluchtelingenWerk waarin de werkzaamheden bij de ondersteuning van aanvragen gezinshereniging zijn beschreven. De werkzaamheden zien vooral op het begeleiden van het invullen van het aanvraagformulier, het verzamelen (en vertalen) van documenten en het invullen van vragenlijsten die de IND verstuurt. Het grootste deel van de asielstatushouders is de Nederlandse taal nog niet machtig op het moment dat de aanvraag moet worden ingediend. De asielstatushouders kennen hun asieladvocaat al, en zullen een beroep doen op hun asieladvocaat. Indien statushouders geen bijstand krijgen

in deze aanvraagfase is de kans veel groter dat deze aanvraag wordt afgewezen. Simpelweg omdat men de aanvraagformulieren niet kan invullen, lezen en dus weet men ook niet welke documenten aangeleverd moeten worden. Dan is dus eerst een bezwaarprocedure nodig waardoor de IND dubbel wordt belast terwijl dit waarschijnlijk niet nodig is als de aanvraag direct volledig en goed zou zijn ingediend. Dit geldt des te meer omdat het toetsingskader voor nareiszaken slechts beperkte beslissingsruimte biedt: als aan de voorwaarden is voldaan (identiteit en gezinsband) dan heeft het bestuursorgaan geen ruimte om af te wijzen. Een bezwaarprocedure zou dan niet nodig moeten zijn. Ook de nareistermijn heeft invloed op de werkzaamheden van de asieladvocaat: binnen drie maanden na de statusverlening moet de aanvraag zijn ingediend. De praktijk van de asieladvocaat wordt daarmee ingevuld door het aantal vergunningverleningen.

2. Het aantal toevoegingen

De impact op het aantal toevoegingen is groot. Doordat VluchtelingenWerk niet langer ondersteunt in individuele zaken, zullen deze asielstatushouders om ondersteuning vragen bij hun asieladvocaat. De werkzaamheden zijn veelal feitelijk van aard en niet primair werkzaamheden voor advocaten. Wanneer advocaten ervoor kiezen deze mensen bij te staan kan dit enkel op basis van de Regeling Advies Toevoeging Zelfredzaamheid. De toenemende ondersteuningsvraag leidt dan tot een toename van Ratz-toevoegingen. Gezien de omvang van de werkzaamheden en het niet-zelfredzame karakter van de doelgroep, die de arbeidsintensiteit verhoogt, is het niet realistisch te verwachten dat de werkzaamheden in de aanvraagfase binnen de urenomvang van de Adviestoevoeging Zelfredzaamheid kunnen worden uitgevoerd (indicatief wordt hiervoor 3 uur 4 LARAV-advies 21 oktober 2025 over stopzetten ondersteuning VWN bij nareiszaken gerekend). Dit betekent dat advocaten in de meeste gevallen de ATZ zullen laten omzetten in een Toevoeging Zelfredzaamheid (in dat geval geldt ook de reguliere eigen bijdrage voor de client). Het aantal TZ toevoegingen zal dus enorm toenemen. Als geen of beperkte ondersteuning heeft plaatsgevonden in de aanvraagfase, zal ook het aantal reguliere toevoegingen toenemen, omdat het aantal bezwaarprocedures zal toenemen. Als wordt uitgegaan van ongeveer 11.000 nareiszaken, zal dit aantal terug te zien in het aantal toevoegingsaanvragen. Tot slot merkt de LARAV op dat er ook met de advocatuur zelf moet worden gesproken over de kennelijk beoogde wijziging in het takenpakket van de asieladvocaat, immers het betreft in beginsel immers geen advocatenwerk maar belangrijke eerstelijns hulp op het niveau van sociaal raadslieden.

3. Beschikbaarheid van asieladvocaten

De LARAV vindt het moeilijk in te schatten wat de impact is op de beschikbaarheid van de asieladvocaten, maar ziet wel samenhang met een aantal andere beleidswijzigingen:

- De verlaging van het maximum aantal toevoegeenheden naar 200 eenheden heeft invloed op de beschikbaarheid van asieladvocaten. Het is mogelijk dat het maximum eerder wordt bereikt. Procesvoering is daarbij sterk afhankelijk van de beslisachterstanden bij de IND.
- Eén nareiszaak omvat mogelijk verschillende toevoegingen, afhankelijk van de gezinsgrootte en mogelijke complexe gezinssituaties (meerderjarige kinderen, ouders van meerderjarige asielstatushouders, pleegkinderen) die uitmonden in een aanvraag voor een verblijfsvergunning op grond van artikel 8 EVRM. Er is derhalve samenhang met de beleidswijziging van de RvR ten aanzien van 8 EVRM-zaken.
- Het wetsvoorstel invoering tweestatusstelsel heeft invloed op de nareiszaken. Asielstatushouders die een vergunning op grond van subsidiaire bescherming (in plaats van het Vluchtelingenverdrag) komen niet langer in aanmerking voor de gunstiger voorwaarden voor nareis, waardoor hun aanvragen voor gezinshereniging

complexer zullen zijn, en zullen zijn gestoeld op artikel 8 EVRM. De aantallen van die zaken zullen dus stijgen, terwijl het aantal nareiszaken op grond van de gunstiger voorwaarden uit de Gezinsherenigingsrichtlijn zullen dalen.

- Zoals bekend bij de RvR zijn er nu al te weinig asieladvocaten; het is daardoor te verwachten dat asieladvocaten geen ruimte hebben om de ondersteuning die VWN op dit moment geeft in nareiszaken erbij te gaan doen.

4. Rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor de asielzoeker, nu de IND in plaats van VluchtelingenWerk de voorlichting geeft.

De LARAV wijst op het (beperkte) doenvermogen van de groep rechtzoekenden die centraal staat in dit advies: asielstatushouders. Zij zijn de taal niet machtig en ervaren veelal stress vanwege de asielprocedure. Uit de omschrijving van de werkzaamheden (Zie vraag 2) is af te leiden dat het merendeel van de asielstatushouders niet zelfredzaam zal zijn om de aanvraag in te dienen. Nu de IND slechts de voorlichting in algemene zin op zich neemt, en de individuele voorlichting/begeleiding wegvalt, wordt de asielstatushouder die niet zelfredzaam is, belemmerd in de toegang tot het recht en daarmee tot het recht op familieleden.

Vervolg

De RvR heeft het LARAV-advies gebruikt bij het opstellen van de uitvoeringstoets en het advies als bijlage bij deze uitvoeringstoets toegezonden aan JenV. Ook heeft de RvR een schriftelijke reactie gegeven op de LARAV-adviezen over nareis.

ATZ bij nareis en ATZ bij 8 EVRM aanvragen gezins- en familieleden van statushouders

Achtergrond

Twee adviesaanvragen die de LARAV van de RvR ontving, over de specialisatievereiste ATZ bij 8 EVRM aanvragen gezins- en familieleden van statushouders en over het stopzetten van de ondersteuning VWN in nareisdossiers, betreffen onderwerpen die volgens de LARAV in elkaars verlengde liggen. De LARAV is van mening dat enkel de beantwoording van de adviesaanvragen een onvolledig beeld schetst van (de effecten op) de praktijk. De LARAV heeft daarom op 21 oktober 2025 een ongevraagd advies uitgebracht dat in samenhang met de bovenstaande twee adviezen moet worden gelezen.

Advies

De LARAV concludeert in haar advies dat zij aanleiding gezien heeft gezien om dit ongevraagde advies op te stellen, omdat de gevraagde adviezen onverbreeklijk samenhangen met fundamentele vragen over de eerstelijns rechtshulp en de rol van de advocatuur daarbij. Deze discussie is ook breder dan het vreemdelingenrecht. Het is begrijpelijk dat geconfronteerd met aankomende forse bezuinigingen bij VWN naar oplossingen wordt gezocht voor het wegvallen van het dienstenpakket van VWN bij nareis, echter dat kan geen reden zijn om een fundamentele discussie over de taak en de financiering van de advocatuur bij de eerstelijnsbijstand niet te voeren. Tenminste dient de RvR overleg te voeren met de advocatuur zelf hierover. De LARAV meent het Juridisch Loket als eerstelijnsvoorziening kan en moet voorzien in een ad hoc oplossing waarbij op eenzelfde manier als voorheen met vluchtelingenwerk kan worden samengewerkt met de advocatuur. Als dat niet mogelijk zou zijn moeten advocaten beter worden betaald voor hun werk voor deze zaken dan nu is voorzien, hetgeen vele malen duurder zal uitpakken dan het in stand laten van de eerstelijnsvoorziening bij VWN.

Vervolg

De RvR heeft het LARAV-advies als bijlage bij de uitvoeringstoets over de impact van het stopzetten van de ondersteuning van VWN in nareisdossiers toegezonden aan JenV. Ook heeft de RvR een schriftelijke reactie gegeven op de LARAV-adviezen over nareis.

Overige aandachtspunten en bijzonderheden

De LARAV heeft in 2025 aandacht besteed aan de volgende ontwikkelingen:

- In verband met invoering van de specialisatie vreemdelingenbewaring per 2026 heeft de RvR met een het LARAV-lid met expertise op het gebied van vreemdelingenbewaring gesproken over het onderscheid en benodigde deskundigheid van advocaten voor grensweigerings met en zonder asielaanvraag. Er zit een lancune in rechtsbijstand bij grensweigerings naar aanleiding van een binnengrenscontrole waarbij geen asielaanvraag wordt gedaan.
- Actuele ontwikkelingen binnen de asielketen: dit betrof o.a. de ontwikkelingen in de asielinstroom, de productie van de IND en de verdeling van zaken onder de asieladvocatuur.

Onderzoek werking CIT, KRAV en LARAV

In 2025 onderzocht de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), in opdracht van de RvR, de werking van de Commissie Intercollegiale Toetsing (CIT) en de raakvlakken met de Klachtencommissie Rechtsbijstand Asiel en Vreemdelingenbewaring (KRAV) en de LARAV. Deze commissies zijn onderdeel van het kwaliteitssysteem voor de asielrechtsbijstand. Alle bevindingen van dit onderzoek staan in een evaluatierapport dat eind 2025 is opgeleverd.

Het evaluatierapport analyseert de bevindingen ten aanzien van de LARAV als volgt: *"De LARAV adviseert uit eigen beweging en op basis van verzoeken van het bestuur van de RvR. Die adviezen betreffen algemene ontwikkelingen in het vreemdelingenrecht en niet individuele aangelegenheden. Ook staat de kwaliteit van rechtshulpverlening in asielzaken daar niet als een onderwerp op de agenda. Van terugkoppeling door de CIT naar de LARAV over de beoordeelde kwaliteit van de rechtsbijstandverlening is ook geen sprake. Daarmee is de LARAV van de drie instrumenten het minst direct te koppelen aan de kwaliteit van de rechtsbijstand in asielzaken."*

Het evaluatierapport concludeert ten aanzien van de LARAV: *"Voor de adviescommissie LARAV geldt dat die van de drie instrumenten van kwaliteitsbewaking het verst afstaat van rechtshulpverlening in individuele zaken. De adviezen van de LARAV in de afgelopen jaren hadden geen betrekking op het functioneren van de rechtshulp of op het stelsel van kwaliteitsbewaking. Dat ligt in de aard van de doelstelling van de LARAV en is ook niet een conclusie die vraagt om nadere actie. Overigens zou de LARAV mogelijk wel een geschikt adviesorgaan kunnen zijn voor een reflectie op de bevindingen van dit onderzoek en voor het formuleren van een advies aan de RvR over de op basis daarvan te volgen weg voor het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de asielrechtshulpverlening."*

De slotbeschouwing van het evaluatierapport luidt:

"Het onderzoek laat zien dat er reden is voor groot onderhoud. Op papier zien de drie kwaliteitsinstrumenten er goed uit, maar de uitvoering in de praktijk kan beter. Het onderzoek is met name kritisch op de CIT-toetsing die in de praktijk gebrekkig functioneert. Ook de relatie tussen de klachtenprocedure en de CIT-toetsingen kan

verbeterd worden. Het doorvoeren van aanpassingen in het stelsel is noodzakelijk om de ambitie daarvan, het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van de rechtshulp in asielzaken, te realiseren.

Hoewel de kwaliteitsinstrumenten elk op zichzelf nauw omschreven doelstellingen kennen, bestaan er ook dwarsverbanden die nog onvoldoende worden benut. Dat geldt voor de relatie CIT/KRAV, maar ook de relatie LARAV vs CIT/KRAV. Het verdient aanbeveling de LARAV over dit onderzoek en bovenstaande verbetervoorstellen een advies aan de Raad voor Rechtsbijstand uit te laten brengen waarin ook die onderlinge samenhang wordt betrokken."

Vervolg

Het evaluatierapport vormt voor de RvR een belangrijk hulpmiddel bij het verder verbeteren van het kwaliteitssysteem voor de asielrechtsbijstand. De RvR werkt, op basis van de aanbevelingen uit het rapport, aan een plan van aanpak voor het doorvoeren van verbeteringen die bijdragen aan een effectief en toekomstbestendig stelsel van kwaliteitsborging.